

Nаша Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carovino više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju p o no vadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjenc poštarine.

Nepodpisani se dopisi ne upotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se *Via S. Francesco N.º 1, piano I.*

Godina VI.

U Trstu 16. Oktobra 1875.

Broj 20.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. listopada 1875.

Iz Beča neima drugo nova, nego da će Delegacije za koj dan dovršiti svoje poslovanje, a dne 19., kao što smo već javili, početi raditi carevinsko vieće. Ministar rata nemari se tužiti na ljetošnje Delegacije, jer su mu dozvolile mal da ne sve, što je od njih iskao, da bude i naša vojska spremna, kako se pristoji, za svaki mogući slučaj. U českoj kraljevini bili su ovih danah u gradovih opet izbori za carevinsko vieće, pak su po običaju i staroj navadi bili i opet izabrani sve samo takvi česki rodoljubi, koji neće dakako ni da šuju o carevinskom vieću. Isto tako će se dogoditi i kad budu birale selske občine. Početkom t. mjeseca otvorilo se u Crnovicah u Bukovini novo sveučilište njemačkim učevnim jezikom, te ujedno svjetkovala stogodišnjica sruženja one pokrajine s carevinom austrijskom. Iz Ugarske takodjer ništa nova, nego da će se dne 19. listopada sastati hrvatski sabor.

Dakle dne 18. će prispieti u Milan njemački car Vilim, ali Bismarka da neće biti s njim, jer da je bolan. U Milanu će se tom prilikom dakako sastati sve, što ima Italija znatnijega i odličnijega: U Bavarskoj neide Bismarku nekako za rukom njemačko jedinstvo, jer mu je većina bavarskih zastupnikah protivna, pa sad se čeka, na koju će stranu pristati bavarski kralj.

Mi smo se zadnji put prevarili, kad smo rekli, da će se Srbija u ovo prošlih petnaest danah javno zaratiti s Turskom. To se nije obistinilo i neće već tako brzo. Knez je glavom izjavio skupštini, da on nesmie od evropejskih velevladnih udariti na Tursku, jer da bi u protivni slučaju odstupile od svoje rieči, kojom jamče za obstanak Srbije. Poslje te izjave odstupi Ristićevo ministarstvo, a nastupi Kaljevićevo. O Kaljeviću kažu, da je bio poglavica omladinski, ali da se sad razkrstio s tom svojom strankom. Knez se imao oženiti jučer. Kumovao mu car Aleksandar, dakako ne licem nego po ovlasti. Dakle od strane Srbije neima se Turska ništa bojati. Ali ustaše nisu zato duhom klonuli, dapače čine sve potrebite priprepe, kako će se moći održati prieko zime, pa onda na proljetje pomladjenimi silami nastaviti djelo svojega oslobodjenja. I u ovo petnaest danah su se na više mjestih slavodobitno ogleдали sa svojimi krvoločnima tlačitelji. Zato nadajmo se kroz cijelu zimu viestim, koje će nam javljati, da su se tu i tamo Kršćani pobili s Turci. Turska neprestaje namicati vojske iz Azije, ali to nisu ljudi vični heregovnačkoj i bosanskoj zimi, pa joj mogu malo koristiti. Nego u ovo petnaest danah su Turci sami sebe pobili jače, nego da su s mjesta izgubili Bosnu i Hercegovinu. Što su još živi, to moraju zahvaliti evropejskim bogatašem, koji im novce posudjuju. Ali odsad unapred hoće ti bogataši i dva i tri puta novčić obrnuti prije, nego li ga uzajme Turkom. Zašto? Za to, što je Turska prošlih danah izjavila, da nemože za sada platiti svojih vjerovnikah. Evo je dakle, gdje je propala. Ta viest je neizmierno uzburkala glavničare na svih evropejskih bursah, pa se sad odvrću od nje i oni, koji su ju dosad branili i zagovarali. Još su na nekotji način jedini Magjari, kojim nepodnosi milostivo srce, da je nestane, pak su i njihovi delegati u Beču zaklinjali Andrassy-a, neka se i unapred zauzmiđe za Turke, kao što se zauzimao do sada. Mi se nadamo, da to neće u sadašnjih okolnostih Turkom mnogo pomoći, jer Turkom treba novacah, a baš ni Magjari jih neimaju odviše. I tim svršujemo za danas svoje izvješće.

Spomenica Ustašah.

(Konac)

Slavna i štovana Gospodo! Ovake sile, ovako varvarstvo i tursko nasilje usilovalo je nesretnu raju, da se lati oružja i da brani svoje svetinje i svoja prava. Mi se jesmo latili oružja da se branimo od naših krvnikah, ali prvi nismo napadnuli na turke, već turci na nas. Turci najprvi kao bjenski vuci a pred njima iz meldjiza mostarskog poslan za mirit nas, Adjalja Ugljen, napadnuše na mirno selo Goricu, i svega ga porobiše ter popališe, tu izsje-koše jednog starca od 80 godinah i dvoje malo djece.

Turci najprvi nasrnuše na selo Dračevo i tu ubiše sedam kršćanah i raztjeraše ostale, ter zapališe sve selo Dračevo porobivši sve štogodir nadjoše. Pred turcim bio je Ibrahim beg Gavran, i sinovi Ibrahim bega Muratbegovića. Nebiaše turskoj sili zadosta toliko varvarstvo već razbiše vrata Crkve sela Doljana. Obezčastiše Oltar, iz puške pucahu na ikunu Blažene Dvice Marie, razbiše zvono i baciliše ga u vodu. Ni to nebi dosta turskoj sili, već kao vukovi poletiše na mirno selo Doljane, ter porobiše med, maslo, žito i sve što nadjoše, pak zapališe sve selo, pokosiše žito i pokosiše duhan.

Ni to bi zadosta turskoj sili, već popališe sela Dubravicu, Brštanicu, Četoljub, Rasno Donje i Gornje, porobeć i zapaljeć bogomolju (erkvivu) u Rasnu i porobiše sve što godir nadjoše. Štovana Gospodo! Evropa do danas je izmjenula i bacila s prestolja dosta izobraženih kraljah, Cesarah i knjezah i punih kršćanluka, a danas u izobraženom vjeku držite još varvara turčina?

Slavna i štovana Gospodo!

Pod bićeni turskim nemožemo i nećemo da živemo. Ljudi smo a ne stoka! Ako nam nećete pomoći, prisiliti nas nemožete, da se vratimo u robstvo. Turskome obećanju više nevjerujemo, a jamstva vaša koja nam dajete, uvjerali smo se da kod Turakah nevrjede ni šuplja boba. Hoćemo slobodu, pravu, i podpunu slobodu! Živi u turske ruke nećemo.

Metković 12. rujna 1875.

Dopisi.

Iz okolice porečke, 25. Rujna.

Ako je ikada prijatelj bio žalostan na raztanku, sa svojim prijateljem, to smo doista ovih danah bili mi Hrvati porečko-puljske Biskupije na raztanku sa Presv. i Preč. Biskupom Dobrilom. Istina, da nam neode daleko i da ima i sada pod svojima krilima veći dio Istre, dapače svu Istru, jer nije odciepio svojega rodoljubnoga srca ni od ovih naših krajah, kako je sam rekao; nego nas boli, da nije s nami kao što je bio celih sedamnaest godinah, pa nam se sada brez njega čini sve kao prazno.

Koliko si je slave stekao, koliko li dobra učinio, što se zna i što se nezna, to ja nekanim dokazivati, nego reći nešto samo o njegovu raztanku s nami.

Znali smo, da je 20. tek. Rujna bio dan odlučen Biskupovu odlazku, al smo mislili, da će otići u taj dan oko 11 satih pred podne parobrodom Lloydškoga društva. Ali eno, dan prije pod večer doplovi u Poreč svojim parobrodom iz Trsta isti Namjestnik, Barun Pino. Kako nogom na kopno, odmah s porečkim Kapetanom, gosp. Clesius-om, podje posjetit Biskupa, gdje se zadržao s njim pō sata.

Onih danah, a osobito one večeri, kažu, po mjestu nije bilo drugoga razgovora, nego o Biskupu i njegovu putovanju. Mnogi se dogovarahu, kako će dojučega jutra uraniti, da mu šuju zadnji pozdrav u svojoj crkvi. Noć mine, zora svane, sunce grane uz najkrasniji dan, pa bi rekao, da se i narav spremila, da sprati dostojanstveno našega polaznika na svoje novo radilište. Prije sunca počeoše zvona navješćivati početak raztanka. Stolna crkva, na glasu ljepota, bijaše krasno nakićena, da se u njoj dostojno raztane uz službu božju Pastir sa svojim stadam. To se moralo obaviti o šestoj uri. Istina, bilo je rano, osobito za čeljad gospod-ske ruke, budne ponedjeljak, djelavni dan, trebalo je odvesti radnike na radnju, nu ipak prostrana se crkva napuni svake ruke čeljadi, gospodske i težačke. Mnogo nas je bilo i iz okolice svjetovnjakah i svećenikah. Oblasti i cijelo činovništvo, što ga je u Poreču, uranili u Crkvu i zasjeli svoja mjesta. Namjestnik, Barun Pino, bane i on na svoje. Sve je gotovo. Eto i Biskupa, praćena od svećenstva. Svak ga strijelja nekako tužnim pogledom. Sve je tih, kao da nikoga u crkvi nema. Izložio se svetotajstvo poklonu, Biskup počme Sv. Misu. Posli Mise i on i svi ostali sjedoše, a Prečastni kapitularski Vikar uzajde na propoviedalnicu i kratkim uvodom navjesti odlazak bivšega nam Pastira, pa jakim i meko-

srčanim glasom započne čitati zadnji pozdrav nezaboravnoga Vladike. Oni govor, nadahnut od plemenite duše, priteže k sebi svađiju pomlju; u njem svakomu miline i ugodnosti, i mnoge u živac srca taknu i ganu do suzah. Kad svrši iskreni s bogom, Presvjetli Biskup podjeli blagoslov Svetotajstvom. U sedam sati i po dovrši služba božja i odlični biskup izajde iz crkve uz pratnju svećenstva, a za njim idjahu oblasti. Gospodin Namjestnik, Barun Pino, ode na parobrod, da ga dočeka. Ljubljani se Biskup za koji čas spremi u svojoj sobi na putovanje; pa najsrdačnije izljubivši se sa Svećenicima, podje na parobrod uz pratnju oblasti, koje su ga u predvorju čekale. Po ulicah, kud imadjaše proći, i na obali mora sgrnuo se puk. Kad nezaboravni Biskup stupi u parobrod nasti zadnje pozdravljanje. Namjestiku, Barun Pino, mjesto svoje, zapovjedi da se na parobrodu izvesi biskupska zastava, brod se maknu i u tili čas ote nam izpred zaplakanih očuh toga vriednoga muža, koga ćemo se svega svojega vieka onako željno spominjati, kako se zahvalna djetca spominju svojega ljubljenoga otea!

Iz srednje Istre, 5. oktobra.

U pastirskom Listu, razposlanom svećenstvu i puku naše biskupije, istinito i jasno govori naš Presv. i Preč. Biskup, J. Dobrila o mnogih ranah našega puka. Između drugih, navadja On i maleni broj naših djakah po školah. On predviđa, ako bude išlo tako napred, da će doći vrijeme, kad neće naš puk imati ni svojih svećenikah, jer malo ide mladićah u školu, a još manje u sjemenišće, buduć je zavlađao sada neki duh protivan duhu nauka Spasiteljeva.

Ali nesamo da neće imati Istra svojih svećenikah, nego ona nima i neće imati ni drugih izobraženih ljudi, kao: lječnikah, odvjetnikah, činovnikah, itd., ako nebudu roditelji marljiviji u pošiljanju djece u školu — a osobito u više škole. — Sadašnjost Istre nije vesela, a nimamo mnogo znakovah ni za bolju i srećniju budućnost. Ali to nas ipak nesmie ustrašiti, nego nas potaknuti da skrbimo za nju. S toga evo me opet, kako i lanjske godine, na vratih našega kmeta, da mu zavapijem: Na noge braćo, sad je doba! Ljeta su počela biti bolja, spremaj sinka na nauk — u susjedni Pazin, gdje imamo najbližnju Gimnaziju. Tu će ti biti bližu, pod tvojim očima; tu ćeš ga moći laglje nadzirati nego li drugdje; tu će ti se manje pokvariti nego li drugdje. Kad ti svrši Gimnaziju ovdje u Pazinu ili još prije, moć će ti sinak ili u sjemenišće, gdje će ti malo koštati, ili u učiteljište za učitelja, gdje će dobivat podpore ili — ako si smožnji u velike škole u Beč, Zagreb, Građac itd. — A sada hvala Bogu, imamo i na stolici naše Biskupije čovjeka Istranina, koji je do sada već mnoge mladiće dao uzgojiti na svoj trošak, a za stalno neće ni unapred prestati podupirati Njegova blagotvorna ruka učecu se mladež. Bog zna, vremenom bi se moglo ustrojiti baš u Pazinu malo dječakko sjemenišće za gimnazijce, pa tad bi mogao i tvoj sin, ako je siromah i odaljen od Pazina, dobit nutri bezplatno mjesto i svu obskrbu.

I to bi bio najbolji način, da procvata ova nova gimnazija, što joj ja od srca želim. Ona se sada ustrojava i organizuje, pak dakako da nije u njoj još sve onako, kako bi bilo želiti. Prigovoriti bi joj se moglo: 1. što se za biblioteku nekupuju i hrvatske knjige, da jih mogu čitati ubožiji djaci; 2. što se poučava hrvatska mladež samo dvie ure na tjedan u svojem materinskom jeziku, dočim su opredjeljene za talijanski tri ure, 3. što bi se morale udešiti ure za hrvatski i talijanski tako, da nemoraju jedni čekat, dok se drugi poučavaju, čim su moralno prisiljeni ostati i poslušati relativne slobodne predmete; 4. što bi vjeronauk morao biti u pripravnim razredima za Hrvate hrvatski, kad je za Talijane talijanski; 5. što je smiešno kazati, da je talijanski jezik slobodan predmet za Hrvate u gimnaziji kad ga moraju naučiti prije nego u nju stupe, t. j. u pripravnim razredima. Mogao bih dodati svim točkama podulji komentar, ali mudru i jedno oko dosta! Nadam se, da će vremenom skrbju slav. ravnateljstva, koje je dosle mnogo učinilo, nestati još i tih malih zapriekah za našu mladež, pak onda će naši ljudi i još radje pošiljat svoja djecu u školu. A Bože daj, da ih nebi trebalo do godine opet ngovarati i zaklinjat za njihovu vlastitu korist. Na noge dakle!

U bečkih novinah „Vaterland“ od dne 5. t. m. čita se dopis, što ga evo priobćujemo u hrvatskom jeziku našim čitateljem, pošto se njegovim zadržajem posvema slažemo.

Iz Istre, 29. Septembra.

Ovih je danah Presv. Biskup Dobrila ostavio Poreč, te se preselio kao tršćansko-koparski biskup na svoje novo mjesto u Trst. Samo oni, koji su tako srećni bili, da su ga mogli поблиže poznati, samo oni velim, mogu cijeniti, koliko je porečko-puljska biskupija s Njem sgubila. Doista svaki, koji ljubi istinu, mora pripoznati njegove velike zasluge u uređivanju dohodakah biskupskog stola, njegovu neumornu skrb za zidanje i popravljanje crkvah i

plovanskih kućah, po tom njegovu živu brigu za svećenike i učecu se mladež, a najzad tolike milostinje, koje je podjeljivao bilja siromašnim i potrebnim. To je pripoznalo svekoliko svećenstvo porečko-puljske biskupije, pa izjavilo u adresi podpisanoj od svega biskupijskoga svećenstva i opravljenoj na Presvjetloga biskupa. Zato nije čudo, što su bili svi veoma žalostno dirnuti, kad su doznali, da će brzo izgubiti svojega dobroga Pastira, koji je postupao s njimi kao ljubeznjivi otac. Ta se je žalost zbilja vidila na dan odlaska Presv. g. Biskupa, kad je on poslje dovršene sv. Mise i poslje blagoslova presv. Svetotajstvom, pojedine prisutne svećenike srdačno poljubio, pa su se svim suze u očima vrtile. Po tom, to jest u 8 sati jutro, ode Presv. Biskup sa tršćanskim g. Namjestnikom na c. k. Parobrod, koji je bio uprav tamo došao, da Ga odvede. Sjedinjene biskupije porečka i puljska su sada bez biskupa, pa žaluju za svojim ljubljenu vrhovnim Pastirom. Najveća želja svećenstva i vjernoga puka bi bila ta, da bi porečko-puljska biskupija ostala i unapred pod mudrim vladanjem svojega bivšega biskupa. A to nije drugčije moguće, nego kad bi se s jedne strane tršćansko-koparska, a s druge porečko-puljska sjedinile. Za to sjedinjenje je prikladan već isti geografični (zemljopisni) položaj obijuh biskupijah pošto su ove, kao što je dobro poznato, polutok, od koga spada na porečku biskupiju samo mali pomorski djel, pa ona odasvud na kopnu medjaši sa tršćansko-koparskom biskupijom tako, du se sve na više stranah u onu duboko proteže. Nadalje je i etnografični (narodnopisani) položaj obijuh biskupijah takav, da sjedinjenje nebi moglo biti nego uspješno, jer u svoj Istri po selih stanju čisti Jugoslaveni, osobito Hrvati, a samo po gradovih se u većem broju nalaze Talijani. Najposlje pako porečko-puljska biskupija broji samo 83,600 dušah, pošto u tršćanskoj biskupiji stanuje 302,000 dušah iz česa se vidi, da bi kroz slučajno sjedinjenje tršćanska biskupija samo za peti djel većom postala i da sjedinjenje biskupije nebi brojilo preko 400,000 dušah. — Gdje bi se to sjedinjenje obistinilo, možebiti, da bi se laglje našla i sredstva, da se doskoči prirećućemu nedostatku svećeničtva, kojega osobito u tršćanskoj biskupiji ima sve što dalje to manje, čemu bi veoma pomoglo naime, kad bi se u Trstu ustanovilo svećeničko sjemenišće.

ZAPISNIK

o II. redovitoj skupštini „Bratovštine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu dne 22. septembra 1875.

I. Poslje 10 sati u jutro, budući prisutan dostatan broj članovah, otvori preč. g. vitez Vlah, dekan Kastavski, drugu redovitu skupštinu kao podpredsjednik društva u odsutnosti predsjednika Dra. Vitezića. Isti gospodin primjerenim govorom razloži, da je društveni statut izrečno potvrđen, da su se podjelile nekoje podpore itd., kako će gosp. tajnik u prvom godišnjem izvješću o djelovanju društva pokazati.

II. Tajnik gosp. Ernest Jelusić stade čitati izvješće iz koga glavne su točke ove: Društvo je potvrđeno odpisom slavnoga Namjesništva dno 3. julija 1875. Odbor društveni se je po mogućnosti i potrebi sastavio, te odlučio među drugim poglavito ovo: da se umoli dođuća skupština, neka bi kod izbora novoga odbora pazila na to da odbornici budu ljudi, koji će se bez zapreke moći sastajati i da budu koliko je moguće na blizu; zatim je podielio godišnju podporu učenicom Istranom: Milovčiću, Kumbatoviću, Bogočiću (iz otoka Krka) te Vlahu (iz Kastva) u iznosu od 150, odnosno 50 f., 45 f., 35 f., 20 f., i to za prošlu školsku godinu 1874-75. Napokon što je skupštinu najviše zanimalo prepustio je odbor, da se ona izrazi o načinu, kojim da se podastre preponizna molba na Njeg. Visost, Cesarevića i Krajevicića Rudolfa, nebi li blagoizvolio primiti društvo pod svoj visoki protektorat.

Skupština je stvar odmah u pretres uzela i odobrivši molbu sastavljenu po odboru, odlučila, da ju odbor Visokoistomu u što kraćem vremenu podastre.

Osim toga spominje gosp. tajnik sa sahalnostju imena nekojih lical, što su si zasluga stekli za društvo, pomogavši mu sborom i tvorom, navlastito su to Dr. Juraj Dobrila biskup i kanonik Tomo Gajdek; a od članovah društvenih osobito gosp. France Šabec, glavar u Podgradu.

Skupština primi vrlo radostno otaj izvještaj i zahvali gosp. tajniku na trudu.

III. Zatim se pristupilo k izboru godišnjega odbora, te budu izabrani jednoglasno: predsjednikom: Dr. Dinko Vitezić, Odbornici: Vjekoslav Vlah, Mato Brusić, Josip Jane, Ernest Jelusić, Vinko Zamljčić, Anastaz Jelusić, osim gosp. Brusića svi iz voloskoga kotara.

IV. U revisionalni odbor bješe izabrani: Don Josip Dukić, Anastaz Jelusić i Friderik Grossmann, svi u Kastvu.

V. Gosp. tajnik upita skupštinu, kako će se postupati, da se utjera 119 for. koje je gosp. Dir. Bachmann u Bistrici cedirao

Bratovštini. Skupština odluči, da se sa dotičnima dužnici, ako je moguće mirnim putem opravi, ako li ne, da g. Anas. Jelusić sudbeno utjera u ime društvenoga odbora.

VI. Odbornik Zamlić predlaže, da se skupština izjavi, je li potrebno izdavati koledar društva, kad on neće moći konkurirati sa ostalim koledari, kao n. pr. s „Danicom“ društva svetojerolimskoga? Skupština odluči, da se počeka, kakov će uspjeh u praksi imati „Koledar Bratovštine“; ako uspijeha nebude i društvo bi imalo bit na šteti da se odustane od obširnoga pisanja, al da koledar bude svakako sadržavao djelovanje društva i koliko je najviše moguće imena članova i darovateljah.

VII. Isti odbornik predlaže, da se vanjskim članovom javi želja, te mogu svoje misli o napredku društva i načinih tomu shodnih, pismeno poslati na skupštinu, koja će se po vrednosti na nje osvrnuti. Primljeno velikim odobrenjem.

VIII. Skupština odobrava na predlog Laginjin, što je odbor podjelo 150 for. hotijuci tim jednom za uvijek protumačiti dotični §. društva statuta, naime, da se mogu ali nemoraju uvijek potrošiti svi godišnji prinosi, jer to valja ravnati po potrebi, po veličini prinosa i po broju kompetentah.

IX. Skupština primi jednoglasno predlog, da se gosp. Šabeu, koj se radi poslova zahvaljuje na odborništvu, podjeli javno priznanje, što se tako žarko skrbi za pospjeh društva.

X. Nebuduc ničega na dnevnom redu, gosp. podpredsjednik izjavi u 1½ sati po podne, da je posao dovršen.

Pregled posljedakah gospodarstva „Bratovštine hrv. ljudi u Istri“ od 17. Septembra 1874. do 20. Septembra 1875.

Priloh.

Preostatak od godine 1874	f.	963.--
Primito u godišnji prinos	"	219.83
kapital	"	252.70
Kamate godišnje na 735 ¹ / ₂ f. nglavničeni na grad. riečkoj štedionici	"	39.25
Kamate godišnje na dvie razteretnice po 100 f.	"	8.40
Na dugu kod članovah	"	20.—
Primito od duga darovana od G. Bahmana	"	4.36
	f.	1507.54

Razhod

Podpore	f.	150.—
Pečat	"	7.—
Razni troškovi	"	9.88
	f.	166.88

Izkaz imovine.

U raztereticah	f.	250.—
U jednoj privatnoj zadužnici	"	50.—
Na grad. riečkoj štedionici	"	785.—
Dug članovah	"	20.—
Vriednost pečata	"	7.—
Vriednost listinah	"	6.—
	f.	235.66
	f.	1353.66

FRANINA I JURINA.

Fr. Ča da si ono neki dan bil i ti va Motovunu na nekoj skupščini?

Ju. Aj nisam, ma da sam, vero bi me bila žula nekā gospoda, kā se nedostoje obedvat s prostijimi družtvenici va jednoj kamari.

Fr. Zač?

Ju. Ač dočim su gospoda va svojoj kamari bila sita svega i svačesa, da

su va drugoj od glada kruh glodali; a kad bi se čemu nadali, da bi stupil k njim poslužnik i rekal: za vas ni ostalo niš!

Fr. Pak?

Ju. Pa kad je bilo platit, da su morali i oni dat za obed po 2 f. 50, kako i gospoda. Al drugi dan da su se opametil, pak da nisu hoteli prijet gospodskoga poziva, nego da su va drugoj kremiti za samih 70 nvč. i oni gospodski obedvali.

Fr. Budale, ča nisu i prvo znali, ki s gospodom črešnje zoblje, da mu repi ostanu!

Imenik družtvenikah

BRATOVŠČINE HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Frane Orlić, župnik 4 f. u kapital i 1 f. u godišnji prinos; Jernej Križaj, 1 f. u kapital i 1 f. u godišnji prinos; Kovec, kapelan u Ceru 1 f. u kapital i 1 f. u godišnji prinos;

Antun Pučić, kapelan s. Ivana 1 f. u kapital i 1 f. u godišnji prinos. Godišnji prinos za god. 1875 platili su: Matej Peteh Kovačić, občinski zastupnik 30 novč.; Osip Pifar 30 novč.; Antun Pamić pok. Jurja 30 novč.; Antun Roza Vidulin 30 novč.; Antun Zohil Ivanov 30 novč.; Jakov Križanac Berte 60 novč. Svetko Zohil 30 nvč.; Ivan Milanez 30 nvč.; Za godinu 1875 i 1876, Ivan Bencić Ivanov 30 novč.; Martin Križanac Tomov 30 novč.

Evo i slovenske pjesme, što se dielila prigodom Biskupova namještenja. Zao nam je, što radi malena prostora nemožemo i nju štampati na čelu lista.

Njegovej Milosti Preuzvišenemu Gospodu

JURJI DOBRILA

TRŽAŠKO-KOPRSKEMU ŠKOFU

NA DAN SLOVESNEGA NJEGOVEGA VMEŠČENJA

NA TRŽAŠKI ŠKOFOVSKI SEDEŽ

26. Septembra 1875.

Vera:

Kdo trka od zunaj na moja vrata,
Ko zliiva na gore se zarja zlata?

Verniki:

Tvoj sin je, o mati! tvoj verni sin,
Pravico do tvojih ima svetinj.

Vera:

Oprite Mu vrata, otroci moji!
Peljite k bogati Ga mizi svoji.

Verniki:

Na prsih se sveti Mu križ blešči,
Sreč pa za blagor Mu duš gori.

Vera:

Odkrijte, otroci! odkrijte se,
I roko i križ Mu poljubite.

Verniki:

Na glavi se sveti Mu mitra krasna,
Ko sveti na nebu se zvezda jasna.

Vera:

Zaupajte Njemu, ko zvezdi moroar,
Zvesteje od zvezde je vere oltar.

Verniki:

Opasal orožje je On zmagljivo,
Ljubezen in upanje, vero živo.

Vera:

Naj v miru zmaguje krepost orožja;
Ohrani Pastirja vam roka Božja!

Slovenci

tržaško-koparske škofije.

Obhodnja iliti izmjena sjemenah.

Bogate zemlje, gdje je poljodjelstvo prvim temeljem obćem; i pesobnomu blagostanju i gdje se nikakva poljska radnja neobavlja, a da se ona nebi osnivala na znanosti, imaju svoje gospodarske mjenbene obhodnje iliti izmjene sjemena. A tu, taman, kako tamo vele, leži početak njihova bogatstva.

Premda zemlja zadržava u sebi mnogo hranivih sastojinah i to sve raznih vrsta, kada ju mi uzastopece zasijemo jednom te istom vrstom sjemena, koja zahtjeva jednu te istu hranu, ona će nam s vremenom postati tako neplodna, da nikako neće već htjeti naplaćivati truda ni troška, što oko nje uložimo obradjujuć ju. Pšenici se, napriliku, hoće sasvim druge hrane nego li kukuruza. Sad, ako ćeš ti sijati uvijek pšenicu na isto zemljište, ona će ti malamalo posisati iz zemlje sve ono hrane što tu nadje, a ti ćeš s vriemenom uzalud na njoj truditi i sijati. Da što tada? Evo što.

Valja ti još unapried gledati da izmjeniš vrstu sjemenah, to da sad jedno, a sad drugo sjeme na nju siješ, pa i da prodje nekoliko godinah, dokle opet isto sjeme na istu zemlju baciš. Tim ćeš dobiti da one hranive čestice što no se nisu mogle sljubiti s jednim sjemenom, sljubiti će se s drugim, i one sastojine koje se nisu mogle prikloniti k ovoj vrsti sjemena, priklonit će se onoj

drugoj. I kod naših je težakih, barem u obće poznata potrebitost te izmjene; ali pri samom uporavljenju te istine malo će ih naći medj njima, koji bi ju točno sljedili i u djelo privadjali.

Pravila po kojih bi se imao vladati poljodjelac pri ovom poslu mogla bi se od prilike ovako udesiti:

1. Nemoj nikad sijati isto sjeme u istu zemlju dvie godine zasebice.

2. Sjemeni, koja ti jako izsisavaju zemlju, sij naizmjenice s onima koja ti ju kriepu; kao što su taman sjemeni koja se okopavaju i kotljaju.

3. Gnoji pod ono sjeme koje ti najviše zemlju izsisava, ali nemoj gnojiti pod ono, koje lahko polegne, kao što je n. p. pšenica. U ovom slučaju obavi gnojitbu na godinu prije.

Red dobre obhodbne za naše okolnosti mogao bi na šest godinah biti ovaj:

1.e godine, kukuruz i grah, 2.e pšenicu, 3.e krumpir, 4.e ječam, 5.e bob ili koju drugu sočivnjaču, napokon raž.

Dajte, vi dobri naši težaci, pokušajte ovim načinom obradivati vaše oranice; za to se neće ni nova znanja ni nova troška, a vjerujte, da će biti nova i puno obilnijeg ploda na vašoj podvornici.

A. N.

Književne viesti.

PREDOGLAS.

U ovoj tiskarni će za koj dan početi izlaziti „Ustának Slavenah u Turskoj“ u zvezicah sa slikami. Svakoga tjedna izići će po jedan svežić sa osam stranah u velikoj osmini, a neće stojati nego samih pet novčićah. Obširnije u pozivu na predbrojku, što se ima razposlati ovih danah.

Baš smo dobili Koledar i Ljetopis „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“ za godinu 1876. Uz obične koledarske stvari i bratovščinski statut odlikuje se i raznim malimi sastavci, pa se upravo rado čita. Odbor će ga razposlati dotičnim povjerenikom, da ga razprodaju to društvu, to drugim zahtjevateljem.

„Osvrt na prvi kongres austrijskih narodnih gospodarah u Beču.“ Sastavio Gast. Vlast. Vichodil, tajnik hrvatskog gospodarskog društva. Str. 33. Tisak Drag. Albrechta u Zagrebu.

„Njemačko-hrvatsko nazivlje za tjelovježbu i nazivlje za mačevanje.“ Priredio je ovo djelce učitelj Andrija Hajdenak, ciena mu je 25 nvč. Mi ga preporučujemo svakom učitelju, jer će mu kod poučavanja u tjelovježbi dobro doći.

„Uzorni ratar“ kakovi bi imao biti. Ova knjižica namjenjena je svim zemljodjelicem, ratarom ili težakom i njihovim prijateljem; napisao ju je Mijat Stojanović, ciena joj 40 novč.

Književna molba. Ja sakupljam gradju za hrvatski imenik bilja, da iznesem na vidjelo bogatstvo našega jezika; no sakupiti sve sâm nemogu, tomu se hoće obće pomoći. Molim dakle svakoga p. n. rođoljuba, koji znade, kako se zove hrvatski bilje njemu poznato, da mi izvoli dojaviti ta hrvatska imena. Ne treba toga mnogo, zadovoljit ću se i sa nekoliko imena, netreba ni da budu ta imena baš u književnom jeziku, meni će dobro doći i provincijalizmi. Osobito molim imena različitih vrsti (fela) cvieća, povrća, voća (dakle i groždja). Poštariću ću drage volje sâm podmiriti.

DR. B. ŠULEK.

Različite viesti.

* Njez. Veličanstvo, naša cesarica, povratila se onomadne u najpovoljnijem zdravlju u Beč. Prošlih danah je njeg. Visost, Carević Rudolf, s najboljim uspjehom položio izpit iz nekotih pravoslovnih predmeta.

* Zvonimirova svečanost. Dne 9. oktobra 1876. bit će upravo osamsto godinah, što se u Dalmaciji krunio Zvonimir prvi

kralj hrvatski krunom, što mu ju uz žezlo i mač poslao sv. Grgur papa VII. Taj preznameniti dan za svakoga Hrvata, nesmi i neće proći, a da ga svi Hrvati gdje jih god ima neproslave, kako se pristoji. Zato se već sad počelo po novinah pisati o toj stvari. Netko u „Primorcu“ predlaže, neka se u tu svrhu ustroji u Zagrebu središnji Odbor, a po svoj ostaloj zemlji pododbori, pa tako sdogovorno proslavi 9. oktobra dojdne godine gdje se god govori hrvatski, počamši od gospodake palače pa do težačke kućice. Taj predlog vriedi da se uvazi. Mi ćemo naše čitatelje, redom izvieštivati o svem, što se bude odnosilo na tu narodnu svečanost.

* Presvjatli biskup Juraj Dobrila je utemeljio, kao što čitamo u „Osservatore Triestino“ dne 9. t. m. osam stipendijah, pet po 100 for. 80 novč. u srebru, a tri po 112 for. a. v. na godinu za učeću se mladež iz porečko-puljske biskupije. Te stipendije će se početi podjeljivati poslje Njegove smrti. Slava mu!

* Puntarska narodna Čitaonica. Milo nam je javiti, da se u nedjelju 26. pr. mj. svečano otvorila na Puntu narodna Čitaonica uz sveobće veselje i srdačni posjet mnogo puka i častnih svećenikah iz obližnjih selah. Evo se već, hvala Bogu, u kratko vrieme ustrojila i treća narodna Čitaonica na otoku Krku, pak se je ozbiljno nadati, da će naš tamošnji dobri puk ustrajnim čitanjem materinske knjige i međusobnim dogovaranjem sve to većma prokčiti put pravom napriedku i sveobćemu blagostanju. Nader Dobrinjci, Omišljani i Dubašljani, ustanite, na vami je sad red, da stupite u bratinsko kolo, te ustrojite i vi do godine svoje narodne Čitaonice!

* Izložba učilah u Poreču, što smo ju bili i mi naviestili u ovom listu, bijaše otvorena dne 4. t. m. Čujemo da je tu bilo izloženo mnogo školskih stvari iz ciele države; ali pobliže nemožemo ništa reći, jer nismo dobili odanle nikakva izvješća.

* Imenovanje. Knez crnogorski odlikova poznatoga profesora, Vjek. Fichert-a, redom sv. Danila radi njegova rođoljubja i posebnih zaslugah stečenih na književnom polju.

* Mletačke novine „Il Tempo“, pišu ovako: „Riečku novinu „La Bilancia“, i spljetsku „L'Avvenire“, neizrečeno boli, što se naš list muževno zauzimalje za oslobodjenje Slavenah. Al tomu se mi nečudimo, kao što se nečudimo ni prostim i nevriednim sriedstvom, kojimi se te novine služe proti nam. Onomu, čemu se čudimo jest, što govore o izobraženju i poštenju talijanskom, pa nerazumiju, da Italija mora neobhodno pomagati slobodu narodah; čudimo se, što u ovom veledušnom ratu brane Turčina, a potvraraju rođoljube Slavene — svoju rođenu bratju. Napadanja takovih ljudi, što su podlija, to čovjeka većma uzvišuju.“

* Ljetošna trgatba ponesla se dosta dobro u Istri i u trščanskoj okolici. Računa se, da je trščanska okolica pridjelala ljetos 100,000 vedarah vina, Kopar 50,000, Izola 20,000, Piran 90,000, ostalo istransko žalo 80,000, Buje i Pazin 100,000 — dakle bez kvarnerskih Otokah i tako zvane Liburnije, on kraj Učke, svega skupa pol milijuna vedarah, i to vina, kako se nepije neg u Istri, koja je od starine na glasu vinarica.

* Boj sa gusari. U zaljevu Sv. Lucile na čuhrijeke Siboku na sjeveroistočnoj obali otoka Boušai stajala je s početka mjeseca svibnja austro-ugarska korveta „Friedrich“. Dne 7. otišlo je preko 30 ljudi na otok, da nasieče drvah. Mjesto, kamo su otišli, bijaše obalom i šumom zaklonjeno, te se nije vidjelo s velikog broda. Za mornari natisnulo se je u potjeru pet gusarskih čamacah (brodićah) i navalilo na njih, kad se bijahu porazišli za poslom. Gusari počese pucati na mornare, koji su ostali kod svoga čamca, iz lukoh i iz pušakah ubiše dvojicu i dva raniše. Ispred 50 gusarah morade ono desetak mornarah, što je bilo kod čamca, pobjeći. Lupeži odnesoše sve, što je bilo za korist i odrubiše te odnesoše sobom glave dvojice ubijenih. — Pod večer dodje do nesretnog mjesta barkača na paru s velikog broda i pobra mornare, koji ostadoše bez čamca. Nije se mogla za razbojnici dati u potjeru, jer nesluteć zla, nije imala sobom nikakova oružja. Glave pogubiše mornari Ilija Delconte iz Kopra i Mato Čirar iz Medolina; ranjeni su Mijo Horvat i Mato Car. Horvatu je razmrskana desna ruka u ramenu, al mn je nije trebalo odrezati; Caru je prostrijeljen listanjak. Gusari izgubiše takodjer dva tri čovjeka, jer su mornari s početka odvrćali iz pušakah, dok nisu vidjeli da su preslabi.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Septembra 1875.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carški dukati (oekini)	5.29	5.29	—	5.28	5.28	5.28	5.28	5.29	5.29	—	5.29	5.29	5.29	5.29	5.33	—
Napoleoni	8.92	8.92	—	8.92	8.92	8.92	8.92	8.94	8.94	—	8.95	8.96	8.97	8.97	8.98	—
Lire Inglesko	11.21	11.21	—	11.22	11.22	11.22	11.22	11.23	11.23	—	11.25	11.26	11.26	11.26	11.26	—
Srebro prid (aggio)	101.85	101.85	—	101.85	101.85	103.—	103.—	102.25	102.25	—	102.40	102.60	102.65	102.65	103.15	—